

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

בפי תקנת והדרכת

מרן מוהרר"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פּרשת שמוות (יג - יט טבת) תשע"ה

מסכת סוטה (ח-יד)

יצא לאור ערב שבת קדש לסדר נוחי תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי פרסלב

עיר הקדש ירושלים תובב"א

הַזְדַּמְנוּת נִפְלְאָה!

”הַמְשִׁיתֶיךָ בְּהַדְפָּסַת ”אֲשֶׁר
בַּנְחַל”, (אף כַּמָּה אַנְשִׁים בְּנִחַד), יִזְכֶּה
לְיִשׁוּעָה בְּכָל עֵגוֹן שִׁיצְטָרֶךְ...”

(כ"ק מרן מוהרא"ש שליט"א)

לְנִטְיִילַת חֵלֶק בְּהַדְפָּסַת הַכָּרְכִים
הַקְדוּשִׁים שֶׁל 'אֲשֶׁר בַּנְחַל':

052-7622316

יום ראשון, יג טבת

למדת פבר דף היומי? בבלי: יבמות צב; ירושלמי: תרומות מ'

מסכת סוטה פרק שמיני

א. ברכות וקללות אלו שאמרו ישראל, בשעה שעברו ישראל את הירדן, שנאמר (דברים כז): "והיה ביום אשר תעברו את הירדן", ביצד עברו ישראל את הירדן? בכל יום היה ארון נוסע אחר שני דגלים, והיה נוסע תחלה, שנאמר (יהושע א): "הנה ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניכם". בכל יום היו לויים נושאים את הארון, והיום נשאוהו כהנים, שנאמר (שם): "והיה כנח כפות רגלי הכהנים וגו'. רבי יוסי אומר: בשלשה מקומות הכהנים נשאו את הארון, אחת בשעה עברו ישראל את הירדן, ואחת כשפסבבו את יריחו, ואחת כשהחזירוהו למקומו.

ב. וכיון שהוטבלו מקצת רגלי הפהנים במים, עמדו המים, שנאמר (יהושע ג): "ויעמדו המים" וגו'. וכמה גובהן של מים? שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל; דברי רבי יהודה. אמר רבי אלעזר בן רבי שמעון: וכי איזה קל, אדם או מים? הני אומר מים קלין יותר מבני אדם! אם כן, באו מים ושוטפין אותן, אלא מלמד שהיו המים מגדשין ועולין למעלה כפין על גבי כפין, כשלא מאות מיל, עד שראו אותם כל מלכי האמות, שנאמר (יהושע ה, א): "ויהי בשמע כל מלכי האמורי אשר בעבר תירדן ימה, וכל מלכי הפנעני אשר על הים, את אשר הוביש ה' את מי תירדן, מפני בני ישראל עד עכרם, וימם לבכם ולא היה בם עוד רוח מפני בני ישראל". וכן רחב אמרה לשלוחי יהושע (יהושע ב): "כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם וגו' ונשמע וימם לבבנו ולא קמה עוד" וגו'.

ג. עודם עוברים תירדן, אמר להם יהושע: על מנת בן אתם נכנסין לארץ שתורישו את יושביה, שנאמר (במדבר לג): "והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם ואבדתם" וגו'. אם

אתם עושין בן-מטב, ואם אין אתם מקבלין – באין מים ושוטפין אתכם. עודם בירדן, אמר להם יהושע (יהושע ד): "הרימו לכם איש אבן אחת על שכמו למספר שבטי בני ישראל" (שם), "והנחתם אותם וגו' תחת מצב רגלי הפתחים" (יהושע ד, ו): "למען תהיה זאת אות בקרבכם כי ישאלון בניכם מהר לאמר מה האבנים האלה" וגו'. סימן לבנים שעברו אבות את הירדן. עודם בירדן, אמר להם יהושע (שם): "שאו לכם מזה מתוך הירדן ממצב רגלי הפתחים, הכן שתים עשרה אבנים והעברתם אותם עמכם והנחתם אותם במלון". יכול בכל מלון ומלון? תלמוד לומר: – "אשר תלינו בו הלילה". רבי יהודה אומר: אבא חלפתא, ורבי אלעזר בן מתתיה, והנניא בן עכינאי עמדו על אותן אבנים, ושערו כל אחת ואחת משאו ארבעים סאה, מפאן אתה מחשב לאשכול פמה היה באשכול. וכיון שעלה האחרון שבישראל מן הירדן – חזרו מי הירדן למקומן, שנאמר (שם): "וישובו מי הירדן למקומם, וילכו בתמול שלשום על כל גדותיו", נמצאו ישראל לצד אחד וארון ונושאי לצד אחר. נשא ארון את נושאי והעבירן בירדן, שנאמר:

"ויהי באשר תם כל העם לעבר ויעבר ארון ה' והכהנים לפני העם".

ד. נמצאת אתה אומר, שלשה מיני אבנים הן, אחת שהקים משה על שפת הירדן בערבות מואב, ואחת שהקים יהושע בתוך הירדן, שנאמר: "ולשתים עשרה אבנים הקים יהושע בתוך הירדן". ואחת שהקים בגלגל, שנאמר: "ואת שתים עשרה אבנים האלה אשר לקחו" וגו'.

ה. כיצד עברו ישראל את הירדן? רבי יהודה אומר: על אבני מזבח כתבוהו. אמר לו רבי שמעון: לדבריה, האיד למדו אותם עובדי כוכבים את התורה? אמר לו: מלמד שנתן להם בינה בלב כל אמה ומלכות, ושגרו נוטרין שלהן, וקלפו את הסיד¹, והשיאו את הכתב מגבי האבנים בשבעים לשון. באותה שעה נתחתם גזר דינן של עובדי כוכבים לבאר שחת. רבי שמעון אומר: על הסיד כתבו. כיצד? פידוהו וסידוהו בפיד, וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון, וכתבו למטה (דברים כ):

---

¹ פרוש: שהיה הסיד למעלה מן הכתב (הגר"א).

"למען אשר לא ילמדו אתכם וגו', אם אתם חוזרין בכם – אנו מקבלין אתכם.

ו. בא וראה כמה נסים נעשו לישראל באותו היום, עברו ישראל את הירדן, ובאו להר גריזים ולהר עיבל יותר מששים מיל, ולא היה בריה יכולה לעמוד בפניהם, וכל העומד בפניהם – מיד נתרז, שנאמר (שמות כג): "את אימתי אשלח לפניך והמתה את כל העם אשר תבא בהם". ואומר (שמות טו): "תפול עליהם אימתה ופחד וגו' עד יעבר עמך ה'" – זו ביאת ראשונה. "עד יעבר עם זו קנית" – זו ביאת שנייה. אומר מעתה: ראויך היו ישראל לעשות להם גם בביאת שניה כדרך שנעשו נסים על הים, אלא שגם החטא. ואחר כך הביאו אבנים ובנו את המזבח וסדוהו בפיד, וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון, שנאמר: "באר היטב". והעלו עליו עולות ושלמים, וישבו ואכלו ושתו, וקפלו את האבנים, ובאו ולנו במקומן, שנאמר (יהושע ד): "והעברתם אתם עמכם והנחתם אותם בפלון". יכול בפלון, תלמוד לומר (שם): "בפלון

אשר תלינו בו הלידה". וכתוב (שם): "ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו"; הוא למדת, שבגלגל העמידום.

ז. כיצד אמרו ישראל ברכות וקללות? ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל, והכהנים והלויים והארון עומדים למטה באמצע, הכהנים מקיפין את הארון, והלויים את הכהנים, וכל ישראל מכאן ומכאן, שנאמר (יהושע ח): "וכל ישראל וזקניו עומדים מזה ומזה לארון", מה תלמוד לומר "חציו אל מול הר גריזים ותחציו אל מול הר עיבל"? מלמד ששלוהי הר גריזים מרבין משלוהי הר עיבל, מפני שמקצת שבטו של לוי למטה, רבי אליעזר בן יעקב אומר: אי אפשר לומר לוי למטה, שכבר נאמר לוי למעלה, ואי אפשר לומר לוי למעלה, שכבר נאמר לוי למטה, אמור מעתה: זקני כהנה ולויה למטה, ושאר למעלה. רבי יאשיה אומר: הראוין לשרת עומדין למטה, ושאיין ראוין לשרת עומדין למעלה, הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה: "ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי הרש", והיו אלו ואלו עזנין ואומרין אמן. הפכו פניהם כלפי

הר עיבל, ופתחו בקללה (דברים כו): "ארור האיש אשר יעשה"
 וגו', והיו אלו ואלו עונין אמן. הפכו פניהם כלפי הר גריזים,
 פתחו בברכות: "ברוך אשר יקים את דברי התורה". כלפי הר
 עיבל פתחו בקללות (שם): "ארור האיש אשר לא יקים וגו'.
 ארור בכלל ארור בפרט, ללמוד וללמוד לשמור ולעשות, ארבע
 על ארבע – הרי שמונה על שמונה, הרי שש עשרה על שש
 עשרה, ושלוש פרות עם כל אחת ואחת – הרי ארבעים
 ושמונה פרות. וכן בערבות מואב. רבי שמעון מוציא של הר
 גריזים ושל הר עיבל, ומביא של אהל מועד, ואין לה כל דבר
 ודבר שלא נכרתו עליו בארבעים ושמונה פרות. רבי שמעון
 בן יהודה איש כפר עכו אמר משם רבי שמעון: אין לה כל
 דבר ודבר בתורה שלא נכרתו עליו חמש מאות אלה ושלושת
 אלפים וחמש מאות וחמשים פרות, פיוצאי מצרים. אמר
 רבי: אם לדברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו, שאמר
 משם רבי שמעון, אין כל דבר ודבר בתורה שלא נכרתו עליו
 שלש עשרה פרות. ויש עם כל אחת ואחת מהן – שש מאות
 אלה ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים.

יוֹם שְׁנִי, יַד טַבַּת

לְמַדְתָּ כָּבֵד דָּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יְבָמוֹת צַג; יְרוּשָׁלַיִם: תְּרוּמוֹת מֵא

מִסְפַּת סוּמָה פֶּרֶק תְּשׁוּעָה

- א. נִמְצָא בְּעֵבֶר תִּירְדֵן, הָיוּ עוֹרְפִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כ"א): "כִּי יִמְצָא חָלָל" וְגו', לְרֵבוֹת עֵבֶר תִּירְדֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: בְּכָל אִם הָיָה חָלָל – הָיוּ עוֹרְפִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִי אַתָּה מוֹדֵה, שְׂאֵם הָיָה חָנוּק וּמִטָּל בְּאֶשְׁפָּה, שְׂאִין עוֹרְפִין, לְכֹד נֶאֱמַר חָלָל, אִם בֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר נוֹפֵל? אֵלָּא שְׂאֶפִילוֹ הַרוּג וְתִלּוּי בְּאֵילָן – לֹא הָיוּ עוֹרְפִין. שְׂאֶפִילוֹ נִמְצָא בְּעֵלִיל – לֹא הָיוּ עוֹרְפִין, שְׂמִצּוֹה לְעַסֵּק בְּמִדְיָה.
- ב. בֵּיצֵד עוֹשִׂין לוֹ? שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִין וְנוֹטְלִין סִמְנִים, וְחוֹפְרִין וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ, וּמְצַנְנִין אֶת מְקוֹמוֹ, עַד שְׁיִבֹאוּ לְבֵית דִּין שְׁבִלְשֶׁבֶת הַגְּזִית וּמוֹדְדִין.

ג. נמצא סמוך לספר, בעיר שיש בה עובדי פוכבים, או בעיר שאין בה בית דין – מודדין לעיר שיש בה בית דין. אם היא עיר עובדי פוכבים בינתיים, או סמוכה לירושלים – לא היו מודדין אלא מניחה אותה ומודדין לה חוצה.

ד. מקום גתה ותפיסתה – הרי זו אסורה, כמה היא תפיסתה? ארבעים. רבי אומר: המשים אמה.

ה. הזקנים אומרים (דברים כא): "ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו". כהנים אומרים (שם): "כפר לעמו ישראל אשר פדיתה ה'" וגו'. ורוח הקדש אומרת (שם): "ונכפר להם הדם". שלשה דברים – מי שאמר זה לא אמר זה. פיוצא בדבר אתה אומר (במדבר יג): "באנו אל הארץ אשר שלחתנו" – אומר יהושע. בלב אומר (שם): "עלה נעלה וירשנו אותה". מרגלים אמרו (שם): "אפס פי עז העם היושב בארץ"; שלושה דברים זה בצד זה – מי שאמר זה, לא אמר זה. פיוצא בדבר אתה אומר (בראשית לח): "ותאמר תפר נא למי החותמת" וגו' – אמרה תמר. (שם): "צדקה ממוני" – אומר יהודה. ורוח הקדש אומרת (שם): "ולא יסף עוד לדעתה" – שלושה דברים זה בצד זה, מי

שָׁאֵמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה, וְכִי שָׁאֵמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. בַּיּוֹצֵא
בַּדְבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (שְׁמוּאֵל-א ד): "אֹזִי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים
הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה" – אָמְרוּ כְּשֶׁרִין שְׁבֹהֵן. רְשָׁעִים שְׁבֹהֵן אָמְרוּ
(שֵׁם): "אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמְּפִיִּים" וְגו'. לִישָׁנָא אַחֲרַת, עֶשֶׂר
מִכּוֹת הָיוּ לוֹ, וְשָׁלְמוּ עֶשֶׂר מִכּוֹתָיו בְּמִצְרַיִם – גְּבוּרִים שְׁבֹהֵן
אָמְרוּ. (שֵׁם): "הִתְחַזְּקוּ וְהָיוּ לְאֲנָשִׁים" – פְּלִשְׁתִּים, שְׁלֹשָׁה דְבָרִים
זֶה בְּצַד זֶה. בַּיּוֹצֵא בַּדְבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (שׁוֹפְטִים ה): "בְּעַד תְּחַלּוֹן
נִשְׁקָפָה" וְגו' – אֲמָרָה אִמּוֹ שֶׁל סִיסְרָא. וְכִי שָׁאֵמַר זֶה לֹא אָמַר
זֶה. (שֵׁם) חֲכָמוֹת – שְׁרוּתֵיהָ אָמְרוּ. הֲלֹא יִמְצָאוּ יַחְלְקוּ שְׁלָל בֵּן
יֵאבֹדוּ כֹּל אוֹיְבֵךְ ה' – אֲמָרָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ; שְׁלֹשָׁה דְבָרִים זֶה
בְּצַד זֶה, מִי שָׁאֵמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. בַּיּוֹצֵא בַּדְבָר אֶתְּהָ אֹמֵר
(יְרֵמְיָה כו): "מִיֻּכָה הַמּוֹרְשֵׁתִי הָיָה נְבִיא בִימֵי חֲזֻקָיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה",
וּמָה הָיָה מִתְנַבֵּא? (שֵׁם): "וַיֹּאמֶר אֵל כָּל עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה
אָמַר ה' צְבָאוֹת צִיּוֹן שְׂדֵה תַחֲרֹשׁ וִירוּשָׁלַיִם עַיִם תִּהְיֶה, וְהָר
הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעֲר". "הַהֲכַמַת הַמִּיתוּהוּ" – חֲזֻקָיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְכָל יְהוּדָה. "הֲלֹא יֵרָא אֶת ה' וַיַּחַל אֶת פָּנָיו ה' וַיִּנָּחֶם ה' עַל
הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל
נַפְשׁוֹתֵינוּ" – אֹמְרִים כְּשֶׁרִים שְׁבֹהֵם. רְשָׁעִים שְׁבֹהֵן אָמְרוּ (שֵׁם):

"וגם איש היה מתנבא בשם ה' אוריה בן שמעיהו מקרית
 היערים ויתנבא על הארץ הזאת ועל העיר הזאת ככל דברי
 ירמיהו וגו', וישמע אוריהו וירא ויברה ויבא מצרים וישלח
 הפלך יהויקים אנשים מצרים וגו', ויביאוהו אל הפלך יהויקים
 ויבהו בחרב" וגו'. אמרו בשם שאוריהו נתנבא ונתרג - כך
 ירמיהו חיב להרג, שנאמר (שם): "אף יד אחיקם בן שפן היתה
 את ירמיהו לבלתי תת אותו ביד העם להמיתו", כל פרשה זו
 ערובי דברים, מי שאמר זה לא אמר זה. פיוצא בדבר אתה
 אומר (נחום א): "משא נינוה ספר חזון נחום האלקשי אל קנא
 ונוקם ה' נוקם וגו', ה' ארף אפים ויגדל כח וגו' נוער בים וגו',
 כל פרשה זו ערובי דברים, מי שאמר זה לא אמר זה. פיוצא
 בדבר אתה אומר (תהלים נח): "למנצח אל תשחת לדוד מכתם
 האמנם אלם צדק וגו', אף בלב עולות וגו', זרו רשעים מרחם"
 וגו'; כל הפרשה זו ערובי דברים, מי שאמר זה לא אמר זה.
 פיוצא בדבר אתה אומר (שיר השירים ח): "תחת התפוח
 עוררתיך"; אמרה רוח הקדש (שם): "שימני פחותם על לבך"
 וגו'. אמרה בנסת ישראל (שם): "כי עזה פמות אהבה" - אמרו
 עובדי בוכבים, מי שאמר זה לא אמר זה'.

יום שלישי, טו טבת

למדת כָּבֵד דָּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יְבֻמוֹת צד; יְרוּשְׁלָמִי: תְּרוּמוֹת מב

מסכת סוטה פרק עשירי

א. בזמן שצדיקים באין לעולם – טובה באה לעולם ופרעניות מסתלקת מן העולם. וכשנפטרין מן העולם – פרעניות באה לעולם וטובה מסתלקת מן העולם. בזמן שהרשעים באין לעולם – פרעניות באה לעולם וטובה מסתלקת מן העולם. וכשמסתלקין מן העולם – טובה באה לעולם ופרעניות מסתלקת מן העולם. ומניין שבשעה צדיקים באין לעולם טובה באה לעולם ופרעניות מסתלקת מן העולם? שנאמר (בראשית ה): "ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו מפעשינו" וגו'. ומניין וכשנפטרין מן העולם פרעניות באה לעולם וטובה מסתלקת מן העולם? שנאמר (ישעיה נז): "הצדיק אבד ואין איש שם על לב". ואומר (שם): "יבא שלום ינוחו על" וגו'. הולך שלום אף

הקבר. ואומר (שם): "ואתם קרבו הנה בני עוננה זרע מנאף" וגו'. ומניין בשחרשעים באין לעולם? פּרעניוּת באה לעולם וטובה מסתלקת מן העולם? שנאמר (משלי יא): "בבא רשע בא גם בוז" וגו'. ומניין שבשמיסתלקין מן העולם טובה באה לעולם ופרעניוּת מסתלקת מן העולם? שנאמר (שם): "ובאבד רשעים רנה". ואומר (דברים יג): "למען ישוב ה' מחרון אפיו" וגו' כל זמן שהרשעים בעולם – חרון אף לעולם, אבדו מן העולם – נסתלק חרון אף מן העולם. ולא שהצדיקים תולין לעולם בתייהן בלבד, אלא אף אחרי מיתתן, שנאמר (בראשית ז): "ויהי לשבעת הימים ומי המבול" וגו'. ומה טיבן של שבעת הימים הללו? אלו שבעת ימי אבלו של מתושלח הצדיק שעבבו את הפרעניוּת מלבא לעולם, לכך נאמר: "ויהי לשבעת הימים". דבר אחר: מה טיבן של שבעת הימים הללו? מלמד שנתן להם המקום שבעת ימים לאחר גזרה, שפא יעשו תשובה ולא עשו, לכך נאמר: "ויהי לשבעת הימים". דבר אחר, "ויהי לשבעת הימים", מה טיבן של שבעת הימים הללו? מלמד ששינה להם המקום סדורו של עולם והיתה חמה יוצאת בפערב ושוקעת במזרח, לכך נאמר: "ויהי לשבעת הימים". דבר אחר, מה טיבן

של שבַעַת הַיָּמִים הַלְלוּ? מִלְּמַד שְׁנַתְּנָן לָהֶם הַמָּקוֹם שֶׁבַעַת יָמִים
מֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה, וַיֵּשְׁבוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ. וְהִרְאָם מֵעֵין הָעוֹלָם הַבָּא,
כָּל כֶּף לְמַח? בְּדִי שִׁיפִירוּ וַיִּדְעוּ מַה אָבְדוּ.

ב. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אֲבָרְהָם קָיָם – הָיָה שֹׁבֵעַ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כד):
”וְהָ בִרְךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל”, מִשְׁמַת אֲבָרְהָם (שָׁם): ”וַיְהִי רָעַב
בְּאֶרֶץ”. בָּא יִצְחָק – הָיָה שֹׁבֵעַ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם כו): ”וַיִּזְרַע יִצְחָק”
וְגו’. כָּל זְמַן שֶׁאֲבָרְהָם הָיָה קָיָם – הָיָה הַבְּאֵרוֹת נֹבְעוֹת מִיָּם,
מִשְׁמַת אֲבָרְהָם מַה הוּא אוֹמֵר? (שָׁם): ”וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר
חָפְרוּ” וְגו’. אֲמָרוּ, הוּאֵיל וְאֵין נֹבְעוֹת מִיָּם אֵינָם אֵלָא תִּקְלָה
לָנוּ מִפְּנֵי הַגִּיּוֹסוֹת, עֲמָדוּ וּסְתַמוּ, בָּא יִצְחָק, הָיוּ הַבְּאֵרוֹת
נֹבְעוֹת מִיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ”וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרוֹת
הַמַּיִם וְגו’ וַיַּחְפְּרוּ עֲבָדָיו” וְגו’.

ג. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה יִצְחָק קָיָם – הָיְתָה בְּרָכָה לְזֶרַע, שֶׁנֶּאֱמַר
(בְּרֵאשִׁית כו): ”וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַחֵיָא” וְגו’, עַד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב
לְאֶרֶם נְהָרִים לֹא נִתְּבַרְךְ בֵּיתוֹ שֶׁל לָבֵן הָאֲרָמִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ז):
”כִּי מָעַט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לְפָנַי וַיִּפְרֵץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ ה’ אוֹתָךְ
לְרִגְלֵי”. וְאוֹמֵר (שָׁם): ”נִחַשְׁתִּי וַיִּבְרַכְנִי ה’ בְּגִלְגָּלָה”. עַד שֶׁלֹּא יָרַד

יוסף למצרים – לא נתברך ביתו של פוטיפר, משירד, מהו
 אומר (בראשית לט): "ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף", עד
 שלא ירד יעקב למצרים היה רעב, שנאמר (שם מה): "כי זה
 שנתים הרעב בקרב הארץ" וגו', משירד מהו אומר? (שם מז):
 "הא לכם זרע וזרעתם את האדמה". אומר רבי יוסי: בין שמת
 יעקב אבינו, חזר הרעב ליושנו, שנאמר (שם ט): "ועתה אל
 תיראו אנכי אכלל אתכם ואת טפכם" וגו', נאמר כאן בלכול,
 ונאמר לחזן בלכול, מה בלכול האמור לחזן – רעב, אף בלכול
 האמור כאן – רעב, כל זמן שהיו יוסף ושבוטו קימים – היו
 ישראל מתנהגים בגדלה וכבוד, שנאמר (שמות א): "ובני ישראל
 פרו וישרצו וירבו" וגו', משמת, מהו אומר? "וימת יוסף וגו',
 ויקם מלך חדש וגו', ויאמר אל עמו וגו', הבה נתחכמה לו"
 וגו'.

יום רביעי, טז טבת

למדת כָּבֶד דָּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יבֻמֹּת צַה; יְרוּשָׁלַּיִם: תְּרוּמוֹת מַג

מסכת מוטה פרק אחד עשר

יא. כָּל זְמַן שֶׁהֵיְתֵה מְרִים קְיֻמָּת – הֵיְתֵה בְּאֵר מִסְפָּקֵת אֶת יִשְׂרָאֵל. מִשְׁמַתָּה מְרִים מַה אוֹמֵר? (בַּמִּדְבָּר כ): "וַתָּמֹת שֵׁם מְרִים" וְגו', וְלֹא הָיָה מוֹם לְעֵדָה – שֶׁנִּסְתַּלְקָה הַבְּאֵר. כָּל זְמַן שֶׁהֵיְתֵה אַהֲרֹן קָיָם עֲמוּד עֲנֵן מִנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, מִשְׁמַת אַהֲרֹן מַהוּ אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר כא): "וַיִּשְׁמַע הַכִּנְעֲנִי מִלֶּדֶף עָרֵד יוֹשֵׁב הַנְּגֹב" וְגו', נַעֲשׂוּ יָדַיִם לְאוֹתוֹ רַשָּׁע וּכְאֵ וְנִלְחַם אֶת יִשְׂרָאֵל, אָמַר: אֵיךְ הִלְדָּ תִתִּיר שְׁלָחֵם הַמִּכְבָּשִׁים לָהֶם אֶת הָאָרֶץ.

ב. כָּל זְמַן שֶׁהֵיְתֵה מֹשֶׁה קָיָם – הָיָה מִן יוֹרֵד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, מִשְׁמַת מֹשֶׁה מַהוּ אוֹמֵר? (יהושע ה): "וַיִּשְׁבֹּת הַפֶּן מִמַּחֲרַת", וְלֹא שֶׁהַפֶּן הָיָה תוֹלָה לָהֶם בְּחַיּוֹ אֶלֶּא אַף בְּמִיתָתוֹ, שֶׁפֶן הַפֶּן

שֶׁלְקָטוּ בַיּוֹם שְׁמַת מִשָּׁה, אָכְלוּ הַיּוֹמָנוּ מִשִּׁבְעָה בְּאֶדֶר וְעַד שֶׁשָּׁה עֶשֶׂר בְּנִיטָן שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה יָמִים עַד שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הָעֹמֶר בְּגִלְגָל, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּזֶן אֲרֻבֵּעִים שָׁנָה עַד בּוֹאֵם אֶל אֶרֶץ נוֹשְׁבֵת", שְׂאִין תִּלְמוּד לֹאמַר "עַד בּוֹאֵם", מֵהַ תִּלְמוּד לֹאמַר "עַד בּוֹאֵם אֶל קִצֵּה אֶרֶץ כְּנָעַן", אֲלֵא מִלְמוֹד שֶׁמֶן הַמֶּזֶן שֶׁלְקָטוּ בַיּוֹם שְׁמַת בּוֹ מִשָּׁה אָכְלוּ הַיּוֹמָנוּ מִשִּׁבְעָה בְּאֶדֶר וְעַד שֶׁשָּׁה עֶשֶׂר בְּנִיטָן שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה יוֹם עַד שֶׁהִקְרִיבוּ עֹמֶר בְּגִלְגָל, לֹא פָסַק הַמֶּזֶן, וְלֹא רָצוּ לְאָכַל מִתְבוֹאֵת אֶרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר: מִשְׁלוֹ מִשָּׁל, לְמַה הִדְבַּר דּוֹמָה? לְמַלְךְ בְּשָׂר וְדָם שֶׁאָמַר לְעַבְדּוֹ: מִזֶּג לִי בְחַמִּין, אָמַר לוֹ: אֵינְךָ בָּאֵן חַמִּין. אָמַר לוֹ: אִם לֹא, מִזֶּג לִי בְצוֹנָן, לְהוֹדִיעַךָ כַּמָּה הָיָה יָפֵה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שְׂאֵלוּ יָרַד מִן לְיִשְׂרָאֵל לֹא אָכְלוּ מִתְבוֹאֵת אֶרֶץ כְּנָעַן. שָׁנָה שְׂאִינָאֵו בְּהַ לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּשִׁשָּׁה עֶשֶׂר בָּאִיר יָרַד מִן לְיִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁבְעָה בְּאֶדֶר פָּסַק מִלְיָרַד. אוֹתוֹ הַיּוֹם מֵת מִשָּׁה, וּבְשִׁשָּׁה עֶשֶׂר בְּנִיטָן כָּלָה מֵהַ שְׂבִידָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאכְלוּ מִתְבוֹאֵת אֶרֶץ כְּנָעַן בְּשָׁנָה הַהִיא". דְּבַר אַחֵר: מֵהַ תִּלְמוּד לֹאמַר? (שָׁם): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ

את הזמן ארבעים שנה". והלא חסרין שלשים יום, אלא שאכלו עוגות מצות שהוציאו בידן ממצרים, שהיה יפות להם כפון.

ג. ומנין שבשבעה באדר נולד משה, שנאמר (דברים לא): "ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", שאין תלמוד לומר "היום", ומה תלמוד לומר 'היום'? מלמד שהיום מלאו שנותיו. דבר אחר, מה תלמוד לומר "היום"? מלמד שהן מאה ועשרים שנה מכונות מיום ליום. דבר אחר, מה תלמוד לומר 'היום', מלמד שהקדוש ברוך הוא משלים שנותן של צדיקים ברצון ובשמחה, שנאמר (שמות כג): "את מספר ימיו אמלא", ומנין שבשבעה באדר מת משה? שנאמר (דברים לד): "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום" וגו'. (יהושע א): "ויהי אחרי מות משה עבד ה' וגו' ועתה קום עבור וגו' ויצו יהושע את שוטרי העם לאמר עברו בקרב הפחנה וגו', ואומר (שם ד): "והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון" וגו', צא מפנו שלשים ושלשה למפרע, ואתה מוצא שבשבעה באדר מת משה.

ד. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: בין שיצאו ישראל ממצרים נתמנו להן שלשה פרנסים טובים, אלו הן: משה ואהרן ומרים, בזכותן נתנו להם שלש מתנות – באר ועמוד ענן ומן. באר – בזכות מרים. עמוד ענן – בזכות אהרן. מן – בזכות משה. מתה מרים – בטלה הבאר, וחזרה בזכות משה ואהרן. מת אהרן – בטל עמוד הענן, וחזרו שניהם בזכות משה. מת משה – בטלו שלשתן ולא חזרו, שנאמר (זכריה יא): "ואכחיד את שלשת הרועים בירח אחד" וגו', והצרעה לא עברה את הירדן, אלא עמדה על שפת הירדן וזרקה בהן מרה.

ה. כל זמן שהיו יהושע והזקנים קימים לא עמד שיקרא בבני ישראל, ולא הזיקו עובדי כוכבים את ישראל, שנאמר (שופטים ב): "ויעבדו העם את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע", משמת יהושע והזקנים, מהו אומר? (שופטים ג): "ויעבדו בני ישראל את פושן רשעתים שמונה שנים"; למה נקרא שמו רשעתים? שעשה שתי רשעות, אחת שנשתעבד בהם בישראל, ואחת שעבר על השבועה.

ו. כל זמן שהיה שמואל קים – היו פלשתים נופלים ביד ישראל, שנאמר (שמואל א ז): "וַתְּהִי יַד ה' בַּפְּלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שְׁמוּאֵל", משמת שמואל, מהו אומר? (שמות כח): "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיֵּאֱסֹפוּ וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת מַחְנֵיהֶם לְצַבָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל", בתוב אחד אומר: "ושמואל מת וגו', וכתיב: "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל" וגו', אלא שמואל, מת – זו מיתה ודאי. וַיָּמָת שְׁמוּאֵל – לַעֲנִינוֹ שֶׁל שְׂאוּל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַרִי הוּא אֹמֵר (שם): "וַיֵּאמֶר לָהּ מַה תֵּאָרוּ וַתֵּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלָה", שלא תעלה על דעתך שלא מת שמואל, אלא מת הוא, ואומר (שמות כח): "וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּרָמָה בְּעִירוֹ"; וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שְׁהַרְמָה עִירוֹ? אֵלָּא מְלַמֵּד שֶׁסְּפָדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ שֶׁסְּפָדוּהוּ בְּרָמָה.

ז. פיצא בדבר אתה אומר? (שמואל א י): "בְּלִכְתָּךְ הַיּוֹם מֵעַמּוּדֵי וְגו' בְּצִלְצַח", היכא פצינו שנקברה רחל בגבול בנימין בצלצח? והלא לא נקברה אלא בבית לחם חלקו של יהודה? שנאמר (בראשית לח): "וַתָּמָת רַחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת", ואין אפרת אלא חלקו של יהודה, שנאמר (מִיכָה ה): "וַיֵּאֲתָה בֵּית לָחֵם

אֶפְרָתָה צָעִיר לְהִיּוֹת בְּאַלְפֵי יְהוּדָה, אֵלֶּא אָמַר לוֹ, עֲבָשׁוּ שְׂאֵנֵי
 מִדְּבַר עֲמֻדָּה הַנֶּחֱם עַל קְבָרוֹת רַחֵל אֶתְּהָ הוֹלֵךְ, וְהֵן בָּאֵין, וּמֵוֹצֵא
 אֶתְּהָ אוֹתָן בְּגָבוּל בְּנִימָן בְּצִלְצָחַ. פִּיּוּצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר
 (שְׁמוּאֵל א כב): "וְשֹׁאוֹל יוֹשֵׁב בְּגִבְעָה תַּחַת הָאֵשֶׁל בְּרָמָה וַחֲנִיתוֹ
 בִּידוֹ", אִם בְּגִבְעָה אֵין בְּרָמָה, וְאִם בְּרָמָה אֵין בְּגִבְעָה, אֵלֶּא מִי
 מַעֲמִיד רְגְלֵי שֶׁל שֹׁאוֹל בְּגִבְעָה? בֵּית דֵּינֵנו שֶׁל שְׁמוּאֵל הֲרָמְתִּי.
 פִּיּוּצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (תְּהִלִּים קכב): "עוֹמְדוֹת הָיוּ רְגְלֵינוּ
 בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם", אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? אֵלֶּא מִי מַעֲמִיד רְגְלֵינוּ
 בְּמַלְחָמָה? בְּתֵי דֵינֵינוּ שֶׁל דָּוִד שְׂיוֹשְׁבִים בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם, פִּיּוּצֵא
 בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (זְכָרְיָה יד): "יִסּוּב כָּל הָאָרֶץ כְּעֶרְכָּה מְגֻבַע
 לְרֵמוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלַיִם"; וְהֵלֵא נֶגֶב יְרוּשָׁלַיִם מִישׁוּר הָיָה, וְגֻבַע
 וְרֵמוֹן מְקוֹם מְרֻשִׁין וְקַפְקַסִּין? אֵלֶּא מַה גֻבַע וְרֵמוֹן עֲתִידוֹת
 לְהִיּוֹת מִישׁוּר נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם, כִּף כָּל אֲרָצוֹת עֲתִידוֹת לְהִיּוֹת
 מִישׁוּר נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם.

יח. פִּיּוּצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל ב כא): "וְאֵת חֲמִשָּׁת בְּנֵי
 מִיכַל בַּת שֹׁאוֹל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעֶדְרֵי אֵל וְגו' הַמְּחַלְתִּי", הֵיכָן
 מְצִינֵנו שְׁנַתְנָה מִיכַל לְעֶדְרֵי אֵל וְהֵלֵא לֹא נִתְנָה אֵלֶּא

לפֿלְטִי בֶּן לֵישׁ אֲשֶׁר מִגְּלִים? שְׁנַאָמַר (שְׁמוּאֵל א-כח): "וְשֹׂאֵל נָתַן אֶת מִיכַל בִּתּוֹ אֲשֶׁת דָּוִד לְפִלְטִי בֶּן לֵישׁ", אֵלֶּא מְקִישׁ נְשׂוּאֵי מִיכַל לְנְשׂוּאֵי מֶרֶב, מַה נְשׂוּאֵי מֶרֶב בְּעֵבֶרָה - אַף נְשׂוּאֵי מִיכַל לְפִלְטִי בֶּן לֵישׁ בְּעֵבֶרָה הָיָה.

ט. שְׂאֵלוֹ תִלְמִידָיו אֶת רַבֵּי יוֹסִי: הָאִיךְ נִשְׂא דָּוִד אֶחָת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לְהֵן: לְאַחַר מִיתַת מֶרֶב נִשְׂאָהּ. רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אָמַר: שְׂאֵל הָיוּ קְדוּשָׁיו קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים, שְׁנַאָמַר (שְׁמוּאֵל ב ג): "תִּנָּח אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֲרִשְׁתִּי לִי" וְגו'. כִּשֵּׁם שְׂאֵל הָיוּ קְדוּשָׁיו קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים, כִּךְ לֹא הָיוּ נְשׂוּאֵיוֹ נְשׂוּאֵין גְּמוּרִים. כְּתוּב אֶחָד אָמַר: (שְׁמוּאֵל ב כא): "וְאֵת חֲמִשָּׁת בָּנֵי מִיכַל בִּת שֹׂאֵל אֲשֶׁר יִלְדָה לְעֵדְרִיאֵל וְגו' הַמְּחַלְתִּי", וְכְתוּב אֶחָד אָמַר (שְׁמוּאֵל ב ו): "וּלְמִיכַל בִּת שֹׂאֵל לֹא הָיָה לָהּ וְלָד עַד יוֹם מוֹתָהּ", כִּי צַד יִתְקִימוּ שְׁנֵי כְּתוּבֵין הַלְלוּ? אָמַר מַעֲתָהּ, בָּנִים שֶׁל מֶרֶב הָיוּ, יִלְדָה מֶרֶב וְגִדְלָה מִיכַל אוֹתָן, וְנִקְרָא עַל שְׂמֹהּ, שְׁנַאָמַר (רוֹת ד): "וְתִקְרָאנָה לוֹ תְּשַׁכְּנוֹת שֵׁם לֹא אָמַר יוֹלָד בֶּן לְנַעֲמִי", וְאָמַר (בַּמִּדְבָּר ג): "וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת אֶהְרֵן וּמֹשֶׁה" וְגו'.

יום המישי, יז טבת

למדת כפר דף היומי? בבלי: יבמות צו; ירושלמי: תרומות מד

מסכת סוטה פרק שנים עשר

א. (דברי הימים ב): "בשנת שלשים וישש למלכות אסא עלה בעשא מלך ישראל על יהודה ויכן את הרמה" וגו', אפשר לומר בן? והלא אסא קבר את בעשא בשנת עשרים וישש למלכותו, מה תלמוד לומר בשנת שלשים וישש? נגד שלשים וישש שנה שנתחפן שלמה במלך מצרים, ונגד שלשים וישש שנה שנגזרה גזרה על מלכות בית דוד שנתחלק, ובאחרונה עתידה שתחזור להם, וכנגד שלשים וישש שנה שנגזרה גזרה על מלכי ארם, שיהיו שוטנין על ישראל, ובאחרונה עתידין לפול ביד בני דוד, לכך נאמר בשנת שלשים וישש שנה למלכות אסא.

ב. "וימת בדבר ה' אשר דבר אליהו וימלך: יהורם יהורם תחתיו בשנת שתים ליהורם בן יהושפט מלך יהודה" (מלכים ב א), אפשר לומר בן? והלא יהושפט מלך אחריו חמש שנים! אלא כיון שהלך יהושפט מלך יהודה עם אחאב מלך ישראל לרמות גלעד, נגזרה גזרה על יהושפט להרג, שנאמר (מלכים א כב): "ויהי פראות שרי הרקב את יהושפט" וגו', ראוי להרג באותה שעה, אלא מלמד שבשכר זעקה שזעק תלה לו הכתוב שבע שנים והיה מונין לבנו.

ג. "בן שלשים ושתים שנה יהורם במלכו ושמונה שנה מלך בירושלים" (דברי הימים-ב כא). ובאחזיהו בנו מהו אומר (דברי הימים ב כב): "בן ארבעים ושתים שנה אחזיהו במלכו ושנה אחת מלך בירושלים". ובמקום אחר הוא אומר (מלכים ב ח): "בן עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו". אמר רבי יוסי: וכי האידן אפשר לבן שיהא גדול מאביו עשרים שנים? אלא כיון שהשיא אסא מלך יהודה את בתו של עמרי מלך ישראל ליהושפט בנו לאשה, נגזרה על מלכות דוד שתכלה עם בית אחאב, שנאמר

(דברי הימים ב כב): "ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו וגו', ונפלו שניהם בו ביום זה עם זה.

ד. בויצא בו (דברי הימים א ה): "בלם נתיחסו בימי יותם מלך יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל", אפשר לומר בן? והלא עזיה קבר את ירבעם ועוד שלשה מלכים אחריו, אלא כל אותן עשרים וחמש שנה שהיה עזיה המלך מצורע (דברי הימים-ב כו) "יותם בנו על בית המלך שופט את עם הארץ".

ה. עד שלא נגנו אליהו - היתה רוח הקודש מרבה בישראל, שנאמר (מלכים ב ב): "ויאמר אליהו אל אלישע שב נא פה בי ה' שלחני עד בית אל", מהו אומר (שם)? "ויצאו בני הנביאים אשר בית אל אל אלישע" וגו'. מהו אומר? (שם): "ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו וגו' בי ה' שלחני הירדנה" וגו', מהו אומר (שם): "וחמשים איש מבני הנביאים הלכו ויעמדו מנגד מרחוק וחנו עמו ושניהם עמדו על הירדן", יכול מפני שהן מועטין? תלמוד לומר: "וחמשים איש" וגו', יכול מפני שהן קטנים? תלמוד לומר: "ויאמרו אליו תידעת בי היום ה' לוקח את אדוניך", 'אדונינו' לא אמרו אלא 'אדוניך' - מלמד שכלם

חבריו של אליהו היו, והיו שקולין כנגד אליהו, ומניין שנסתלקה מהן רוח הקדש? שנאמר (שם): "ויאמרו אליו הנה נא יש את עבדיך המשה, המשים אנשים בני חיל" וגו'. אפשר לבני אדם, אמש אומרים "הידעת? בי היום ה' לוקח את אדוניך", ועכשו אומרים "ילכו נא ויבקשו את אדוניך"? אלא מלמד שנסתלקה מהן רוח הקדש. (שם): "ויפצרו בו עד בוש ויאמר שלחו"; מה תלמוד לומר 'עד בוש'? מלמד שהיה בוש מהם. דבר אחר, "עד בוש", מה תלמוד לומר "עד בוש"? כלומר שנתביש מהם, כדי שלא יאמרו אינו רוצה לתקביל פני רבו, כל זמן שהיה אלישע קים לא היו גדודי ארם באין בגבול ישראל, שנאמר (מלכים ב ו): "ולא יספו גדודי ארם לבא בארץ ישראל", משמת אלישע מהו אומר (מלכים ב יג): "וימת אלישע ויקברוהו וגדודי מואב יבואו בארץ ישראל".

יום שישי, יח טבת

למדת פְּכָר דְּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יְבָמוֹת צז; יְרוּשְׁלָמִי: תְּרוּמוֹת מה

מסכת סוטה פרק שלשה עשר

א. מִשְׁנַבְּנָה בֵּית רֵאשׁוֹן – נִגְנְנוּ אֶחָל מוֹעֵד, וְנִגְנְנוּ עֲמוּ קְרָשׁוֹ, קְרָסִיו, וּבְרִיחָיו וְעֻמוּדָיו וְאֲדָנָיו, וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין אֲלָא בְּשִׁלְחָן שְׁעֵשָׂה מִשָּׂה, וּמִנּוֹרָה שְׁעֵשָׂה מִשָּׂה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה, שְׁקִדְשָׁה הָרֵאשׁוֹנָה קִדְשָׁה לְשַׁעֲתָה וְקִדְשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא.

ב. מִשְׁנַבְּנָה הָאֲרוֹן – נִגְנְנוּ עֲמוּ צְנֻצָּנֹת הַפֶּן וְצִלּוֹחִית שֶׁל שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה, וּמִקְלוֹ שֶׁל אֶהָרֹן שְׁקִדְיָה, פְּרָחִיָה, וְאֲרָגָז שֶׁהִשִּׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים דּוֹרוֹן לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – כֵּלָם הָיוּ בְּבֵית קֹדֶשׁ קִדְשִׁים. וּמִשְׁנַבְּנָה הָאֲרוֹן – נִגְנְנוּ עֲמוּ. וּמִי נִגְנְנוּ? יֵאָשְׁיָה הַמֶּלֶךְ גִּנְזָם. מַה רָאָה? כִּיּוֹן שְׂרָאָה שְׁכַתּוֹב בְּתוֹרָה (דְּבָרִים כח): "וּלְךָ ה' אוֹתָךְ וְאֵת מִלְּכָךְ" וְגו', פֶּקֶד לְלוֹאִים וְנִגְנְזוּהוּ, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִי הַיּוֹמִים ב לה):

"וַיֹּאמֶר לְלוּיִם הַמְבִינִים לְכֹל יִשְׂרָאֵל וְגו', תִּנְנוּ אֶת אַרְזֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית אֲשֶׁר בָּנִה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מִשָּׂא בַּכֶּתֶף"; אָמַר לָהֶם: גָּנְזוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַעֲלֶה לְבַבְל כְּשֶׁאָר כָּל הַכְּלִים, שֶׁתְּחַזְרֶהוּ לְמִקְוָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' ל"ה): "עֲתָה עֲבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל", מִיַּד גָּנְזוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אַרְזֹן גָּלָה לְבַבְל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' ל"ה): "לֹא יוֹתֵר דָּבָר אָמַר ה'", וְאֵין דְּבוּר אֶלָּא דְּבָרוֹת שָׁבוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: הֲרִי הוּא אָמַר (דְּבָרֵי-הַיָּמִים ב' לו'): "לְתִשׁוּבַת הַשָּׁנָה שֶׁלַּח הַפָּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בְּכֶלֶה עִם כָּלֵי הַמִּדֹּת בֵּית ה'" – זֶהוּ אַרְזֹן. רַבִּי יִתְחַדָּה בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אַרְזֹן בְּמִקְוָמוֹ נִגְנָז, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים א' ה'): "וַיֹּאֲרִיכוּ הַכְּבָדִים וַיִּרְאוּ וְגו' וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

ג. מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן בְּטִלוּ עָרֵי מִגְרָשׁ, וּפְסָקוֹ אוֹרִים וְתַמִּים, וּבְטִלָּה מְלוּכָה מִבֵּית דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (עֵזְרָא ב'): "וַיֹּאמֶר הַתְּרַשְׁתָּא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֵאָכְלוּ מִקְדָּשׁ הַקְּדָשִׁים עַד עַמֵּד הַכֶּהֵן לְאוֹרִים וְתוֹמִים". אָמַר לוֹ: כְּאֵדָם שֶׁאָמַר לְחֶבְרוֹ עַד שֶׁיִּהְיוּ מֵתִים אִו עַד שֶׁיָּבֵא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.

ד. משפנתו חגי זכריה ומלאכי – נסתלקה רוח הקדש מישראל, ואף על פי כן היו משתמשין בבת קול. פעם אחת היו מסבין בעלית בן גוריון ביריחו, וצתה בת קול מן השמים ואמרה: יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה עליו שכנינה, אלא שאין דורו זכאי לכך, נתנו עיניהם בהלל הזקן. ובשפנת, הספידוהו: "הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא".

ה. ושוב פעם אחרת היו מסבין בעליה ביבנה, ויצאת בת קול ואמרה: "יש כאן אחד שראוי שתשרה שכנינה עליו אלא שאין דורו זכאי לכך", נתנו עיניהם בשמואל הקטן, בשפנת, הספידוהו: "הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל הזקן". ואף הוא אמר בשעת מיתתו: "שמעון וישמעאל לחרבא וחרבוהי לקטלא, ושאר עמא לביזא ועקו סגיאין עתידין למיתי על עלמא"². ואף על רבי יהודה בן בבא בקשו לומר בן: "הי עניו הי חסיד תלמידו של שמואל הקטן", אלא שנטרפה השעה – שאין מספידין הרוגי מלכות.

² שמעון וישמעאל לחרב, וחרבו להרג, ושאר העם לבזה וצרות רבות עתידות לבוא על העולם.

ו. יוחנן ב'הן גדול שמע דבר מבית קדש הקדשים: "נצחין מליא דאזלי לאגהא קרבא באנטוכת"³, וכתבו אותה השעה ואותו היום, וכנו, ואותה שעה היתה שנצחו. שמעון הצדיק שמע דבר מבית קדש הקדשים: "בטלת עבדתא, דיאמר סנאה לאיתאה להיכלא, ונהרג גסקלנום ובטלו גזרותיו"⁴; ובקלשון ארמי שמע ולא הבינו.

ז. כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים, היה גר מערבי תדיר, משמות, הלכו ומצאוהו שפכה, מכאן ואילך מוצאין אותה, פעמים ככה פעמים דלוק. כל זמן שהיה שמעון הצדיק קים – היתה מערכה תדירה, בשמסדרין אותה בשחרית היתה מתגברת והולכת כל היום בלוי, והיו מקריבין עליה תמידין ומוספין ונספיהו, ולא היו מוסיפין עליה אלא שני גזרי עצים עם תמיד של בין הערבים, כדי לקים מצות עשה, שנאמר (ויקרא ו): "ובער עליה הפהן" וכו'. משמות שמעון הצדיק – תשש פחה של מערכה, בשמסדרין אותה בשחרית לא היו

³ נצחו הילדים שהלכו לערף קרב באנטוכת.

⁴ בטלה העבודה שרצה השונא להביא להיכל, ומת וכו'.

נמנעין מלהוסיף עליה עצים כל היום בלול, כל זמן שהיה שמעון הצדיק קיים – ברכה נכנסת בשתי לחם ובלחם הפנים, שתי הלחם מתחלקת בעצרת לכהנים, ולחם הפנים ברגל לכל המשמרות, יש מהן שאוכלין ושבעין ויש מהן שאוכלין ומותירים, ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא בזית. משמות שמעון הצדיק לא היתה ברכה נכנסת לא בשתי הלחם ולא בלחם הפנים. הצנועין מושכין ידיהן והגרגרנין חולקין ביניהם, ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא בפול. מעשה בכהן אחד מצפורי שנטל חלקו וחלק חברו, ואף על פי כן לא עלה בידו אלא בפול, והיו קורין אותו בן החמצן עד היום הזה.

ח. אותה שנה שמת בה שמעון הצדיק היה אומר: "בשנה הזו הוא מת!" אמרו לו: מנין אתה יודע? אמר להם: כל ימות הפפורים היה זקן ולובש בגדים לבנים ומתפסה לבנים – נכנס עמי ויצא עמי. שנה זו, נכנס עמי ולא יצא עמי. לאחר הרגל חלה שבועת ימים ומת. משמות שמעון הצדיק פסקו מלקרוא בשם (ספרים אחרים: נמנעו אהיו מלקרוא בשם).

ט. מעוררין – אלו הלויים שהיו עומדים על הדוכן, ואומרים (תהלים מד): "עורה למה תישן ה'" וגו'. אמר להן רבי יוחנן בן זכאי: וכי יש שינה לפניו? והלא כבר נאמר (תהלים קכא): "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", אלא כל זמן שישראל שרוין בצער ועובדי פוכבים בנחת ובשלוה, לכה נאמר: "עורה למה תישן ה'". נוקפין – אלו שהיו חוכטין אותו במקלות בין קרניו בדרך שעושים לעבודת פוכבים. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי: עד מתי אתם מאבילין נבלות למזבח? עמד והתקין להם טבעות בקרקע.

י. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים בחלו של מועד, אף הוא גזר על הודאי ובטל את הדמאי, לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד, ומעשר ראשון ומעשר שני – מקצתן מעשרין ומקצתן אין מעשרין. אמר להם: "בני! בואו ואמר לכם, פשם שתרומה גדולה יש בה עון מיתה – כף תרומת מעשר וטבל יש בה עון מיתה". עמד והתקין להם, הלוקח פרות מעם הארץ – מפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני, מעשר ראשון מפריש ממונו תרומת

מעשר, ונותנה לכהן. ומעשר שני עולה ואכלה בירושלים,
מעשר ראשון ומעשר עני – המוציא מחברו עליו הראיה.

שבת קדש, יט טבת

למדת כפר דף היומי? בבלי: יבמות צח; ירושלמי: תרומות מו

מסכת סוטה פרק ארבעה עשר

א. רבי יוחנן בן זבאי אומר: משרבו הרצחנים – בטלה עגלה
ערופה, לפי שאינה באה אלא על הספק. משרבו הרצחנים
בגלוי – בטלה עגלה ערופה. משרבו המנאפים – פסקו מי
המרים, לפי שאין מי המרים באים אלא על הספק, עכשו כבר
רבו הרואים בגלוי. משרבו בעלי הנאה – נתעוהו הדינין
ונתקלקלו המעשים ואין נח בעולם. משרבו רואי פנים בדין –
בטל "לא תגורו", ופסק "לא תבירו", ופרקו על שמים ונתנו
עליהם על בשר ודם. משרבו לוחשי לחישות בדין – הרוז אף
בישראל ונסתלקה השכינה, משום שנאמר: "בקרב אלקים

ישפט". משרבו "אחרי בצעם לבם הולך" – רבו "אומרים לרע טוב ולטוב רע". משרבו "האומרים לרע טוב ולטוב רע" – רבו "הוי הוי" בישראל. משרבו מושכי הרק – רבו היהירים, ונתמעטו התלמידים, והתורה חזרה על לומדיה. משרבו היהירים – נתחלו בנות ישראל להנשא ליהירים, שאין דורנו רואה אלא לפנים. משרבו מטילי מלאי על בעלי בתים – רבה השחד והטיות המשפט ופסקה טובה והיה לאחור ולא לפנים. ועליהם נאמר, בעל בני שמואל (שמואל-א ח): "לא הלכו בניו בדרךיו" וגו'. וכי לקחו שחד ומשפט הטו? – רבי מאיר אומר: חלקם שאלו בפיהם. רבי יהודה אומר: מלאי הטילו על בעלי בתים. רבי עקיבא אומר: קפה יתרה של מעשר נטלו בזרוע. רבי יוסי אומר: מתות נטלו בזרוע. אף על פי שלא קלל עלי את שמואל אלא על תנאי, ראה האיד דבקה בו. משרבו מקבלני טובתך ומחזיקני טובתך – רבו איש הישר בעיניו יעשה, שפלים הגבהו וגבוהים השפלו, ומלכותא אזלא ונולח, משרבו צרי עין ומורפי טרף – רבו מאמצי הלב מלהלוות, ועברו על מה שכתוב בתורה: "השמר לך פן" וגו'. משרבו נטיות הגרון מסקרות העינים – רבו מים המרים, אלא שפסקו.

מִשְׁרְבוּ מִקְבְּלֵי מִתְנֹנֹת – נִתְמַעְטוּ הַיָּמִים וְנִתְקַצְרוּ הַשָּׁנִים,
דְּכַתִּיב: "וְשׁוֹנֵא מִתְנֹנֹת יִחִיה". מִשְׁרְבוּ זְהוּחֵי הַלֵּב – רַבּוּ
מִחֲלֻקַּת בְּיִשְׂרָאֵל, תִּלְמִידֵי שְׂמַאי וְהֵלֵל שְׂלֵא שְׂמִישׁוּ כָּל צָרְכָן –
רַבּוּ מִחֲלֻקַּת בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁנַעֲשֶׂה תּוֹרָה כְּשֵׁתֵי תּוֹרוֹת. מִשְׁרְבוּ
מִקְבְּלֵי צְדָקָה מִבּוֹתִים – הִתְחִילוּ עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים לְהִתְמַעְט
וְיִשְׂרָאֵל לְהִתְרוֹמֵם, וְאִין נוֹחַ בְּעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל.

יְהוּדֵי יִקְרָ!

בְּקִבְיֻעוֹת שֶׁל כְּמֹה דְקוֹת בְּיוֹם אַתָּה יְכוּל לְזַכּוֹת לְלַמּוֹד אֶת כָּל
שְׂשָׁה סְדְרֵי הַתּוֹסֶפֶת!!!